

شرق

در طرح موتوریار پلیس، موتورسواران متخلف به جای مجازات در برقراری نظم به پلیس راهور کمک می‌کنند. عکس: سعید سجادیان، فارس

سلیقه۱ -

پول و سواد و سلیقه

می‌کنیم، ارتباط مستقیمی دارد با آنچه می‌پوشیم، می‌خوریم، می‌سازیم و حرف می‌زنیم. لباس و غذا و کلمه‌هایمان هم تأثیر می‌گذارند بر انتخاب ما برای

دیدن فیلمی، شنیدن موسیقی و خواندن کتابی.

هر غذایی، مناسب هر موسیقی‌ای نیست. هر موسیقی‌ای هم مناسب هر غذایی نیست. اما بدون نیاز به تحلیل فرهنگی و فرمالیستی، همه انتخاب‌های متناسبی می‌کنند. حتی آدم‌ها شیوه رانندگی‌شان با موسیقی مطلوب‌شان در تناسب است. اما اینکه در حساب بانکی چقدر موجودی داریم، ربطی به انتخاب موسیقی ندارد. آنکه همیشه موسیقی بد می‌شنود، در موقع شادی موسیقی بدتری می‌شنود. پس تمام نمودهای سلیقه یک نفر در هر مدیومی و در هر حالی شهروند یک سلیقه‌ها. بالا اینجا فقط معنای صوری دارد. کم فیلم‌گیشه عادت داشته باشد اما به موسیقی فاخر هم عادت داشته باشد. همه نمودهای سلیقه به هم ربط دارند اما این الزاماً ربط بسیاری به سرمایه اقتصادی ندارد. بوردیو در کتاب تمایز مفصل‌تر توضیح داده است. سرمایه هر کسی ترکیبی از سرمایه اقتصادی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی او است. اگرچه سرمایه‌ها گاهی قابل تبدیل به هم‌اند

اما نه الزاماً همیشه و نه لزوماً به‌سادگی. کسی که سرمایه فرهنگی دارد، اجباراً سرمایه اقتصادی ندارد و بر عکس. ورنه بسیاریند خانه ارزان‌قیمت بدسلیقه و بسیاریند برج‌های بلند پرزرق‌وبرق بدسلیقه در بالای شهرها. بالا اینجا فقط معنای صوری دارد. کم نیستند آدم‌هایی که خانه‌هاشان بر از سنگ و مبل و موسیقی بد است و کم نیستند آدم‌هایی که لباس چند سال پیش‌شان را اتو کردند و روی میز کهنه سوخته‌رنگ‌شان، آباژور گرم‌رنگی گذاشته‌اند و در کنج آن با ضبط صوتی که صدایش از ته چاه می‌آید، موسیقی خوب می‌شنوند.

تجربه دیگران

جنگی که هنوز ادامه دارد

هشت صبح، عصر بود که از آرامگاه برادرم حرکت کردم به سمت آرامگاه فرمانده محمدرقیف الکوزی. آنجا با صبغت‌الله الکوزی ملاقات کردم که او نیز مانند من، به آرامگاه برادر شهیدش آمده بود. در حال احوال‌پرسی با او، چشمم به مادر کهن‌سالی افتاد که گریه‌کنان از دورتر به سوی ما در حرکت بود. نزدیک شد و پرسید: «آیا این قبر برادر شما است و سرباز بوده؟» پاسخ دادم بله، او فرمانده پولیس ولسوالی او به هرات بود و همین چند روز پیش از سوی طالبان کشته شد. با شنیدن این حرف، گریه‌هایش به ناله و فریاد بدل شد. در حال گریه بود و با صدای بلند گفت: «قاسم من نیز سرباز بود و چهار سال است که در فراقتش می‌سوزم. اشک می‌ریزم و گریه می‌کنم.» با صبغت‌الله خداحافظی کردم و به راه افتادم. در مسیر متوجه شدم که راه من و مادر کهن‌سال یکی است. موتورم را کنارش توقف دادم، شیشه را پایین کردم و سوز سرمای زمستان را بر چهره‌ام حس کردم. گفتم: «مادر جان، مسیر من با شما یکی است، لطفاً سوار شوید که شما را هم بفرسانم.» سرای نخستین روزهای زمستان امان پیزن را بریده بود. سوار موتور شد و حرکت کردیم. مادر کهن‌سال گریه می‌کرد و من هم نمی‌خواستم

پنجشنبه ۱۱ دی ۱۳۹۹ • ۱۶ جمادی‌الاول ۱۴۴۲ • ۳۱ دسامبر ۲۰۲۰

سال هجدهم • شماره ۳۹۰۴ • ۱۲ صفحه

اذان ظهر تهران ۱۲:۰۷ • اذان مغرب ۱۷:۲۱

اذان صبح فردا ۵:۴۴ • طلوع آفتاب ۷:۱۴

fardashargh@gmail.com

روزنامه‌فردا

www.sharghdaily.ir

نورنوشت

در طرح موتوریار پلیس، موتورسواران متخلف به جای مجازات در برقراری نظم به پلیس راهور کمک می‌کنند. عکس: سعید سجادیان، فارس

در خبرها آمده بود که بخشی از تاریخ ایران از کتب درسی دوره متوسطه حذف شده است. شاید این سؤال مطرح شود که اهمیت این موضوع چیست؟ سود دانستن تاریخ در این عصر انفجار اطلاعات چیست؟ واقعیت این است که تاریخ، بخشی از هویت ایران ماست. هویت ایرانی تنها به تاریخ محدود نمی‌شود. من در اینجا قصد بحث در مورد هویت ایرانی را ندارم که بحثی مفصل است. به‌طور خلاصه هویت ایرانی ما جنبه‌های مختلفی دارد، همچون جنبه جغرافیایی، فرهنگی، دینی، سیاسی، ادبی ... و البته که جنبه تاریخی آن بسیار بااهمیت است. البته وقتی صحبت از تاریخ می‌شود تنها نباید به سلسله‌های تاریخی، شخصیت‌های سیاسی یا رویداد‌های تاریخی بسنده کرد. تاریخ، خود جنبه‌های مختلفی دارد که موارد بالا هم بخشی از آن است، ولی تاریخ تنها به وقایع تاریخی محدود نمی‌شود. اطلاع از زوایای مختلف تاریخ سرزمین ما به شکل‌گیری هویت جوانان این مرز و بوم کمک شایانی خواهد کرد. ولی شاید این سؤال مطرح شود که اهمیت هویت ایرانی در جهان امروز چیست؟ واقعیت این است که کشور ما همچون بسیاری از کشورهای دیگر با موج جهانی‌شدن روبه‌روست. جهانی‌شدن پدیده‌ای است که به‌ویژه در دهه‌های اخیر به علت گسترش فناوری اطلاعات به‌سرعت مرزهای جغرافیایی را درنوردیده و جهان را به دهکده‌ای بدل کرده است. این پدیده اگرچه با تبادل اطلاعات اثرات مثبتی داشته است، ولی از جنبه‌های منفی هم خالی نیست. یکی از جنبه‌های منفی این‌ پدیده ازبین‌بردن فرهنگ و هویت‌های ملی دیگری است. این پدیده ملل مختلف را در معرض فرهنگ و عادت‌های مشترکی قرار می‌دهد. به‌عنوان مثال می‌توان به عادت‌های غذایی خاصی مانند رژیم‌های غذایی پرچرب یا استفاده از خانیات و مواد مخدر اشاره کرد. گسترش عادت‌های

در خبرها آمده بود که بخشی از تاریخ ایران از کتب درسی دوره متوسطه حذف شده است. شاید این سؤال مطرح شود که اهمیت این موضوع چیست؟ سود دانستن تاریخ در این عصر انفجار اطلاعات چیست؟ واقعیت این است که تاریخ، بخشی از هویت ایران ماست. هویت ایرانی تنها به تاریخ محدود نمی‌شود. من در اینجا قصد بحث در مورد هویت ایرانی را ندارم که بحثی مفصل است. به‌طور خلاصه هویت ایرانی ما جنبه‌های مختلفی دارد، همچون جنبه جغرافیایی، فرهنگی، دینی، سیاسی، ادبی ... و البته که جنبه تاریخی آن بسیار بااهمیت است. البته وقتی صحبت از تاریخ می‌شود تنها نباید به سلسله‌های تاریخی، شخصیت‌های سیاسی یا رویداد‌های تاریخی بسنده کرد. تاریخ، خود جنبه‌های مختلفی دارد که موارد بالا هم بخشی از آن است، ولی تاریخ تنها به وقایع تاریخی محدود نمی‌شود. اطلاع از زوایای مختلف تاریخ سرزمین ما به شکل‌گیری هویت جوانان این مرز و بوم کمک شایانی خواهد کرد. ولی شاید این سؤال مطرح شود که اهمیت هویت ایرانی در جهان امروز چیست؟ واقعیت این است که کشور ما همچون بسیاری از کشورهای دیگر با موج جهانی‌شدن روبه‌روست. جهانی‌شدن پدیده‌ای است که به‌ویژه در دهه‌های اخیر به علت گسترش فناوری اطلاعات به‌سرعت مرزهای جغرافیایی را درنوردیده و جهان را به دهکده‌ای بدل کرده است. این پدیده اگرچه با تبادل اطلاعات اثرات مثبتی داشته است، ولی از جنبه‌های منفی هم خالی نیست. یکی از جنبه‌های منفی این‌ پدیده ازبین‌بردن فرهنگ و هویت‌های ملی دیگری است. این پدیده ملل مختلف را در معرض فرهنگ و عادت‌های مشترکی قرار می‌دهد. به‌عنوان مثال می‌توان به عادت‌های غذایی خاصی مانند رژیم‌های غذایی پرچرب یا استفاده از خانیات و مواد مخدر اشاره کرد. گسترش عادت‌های

همان روزهای اول سال ۲۰۲۰ میلادی بود که ترامپ شرایط سختی را برای ایران رقم زد و ترس و دلهره از آغاز جنگ در منطقه مطرح شد. کمی بعد هم مصائبی فراتر از تحریم‌های هرروزه علیه ایران باریدن گرفت؛ یک روز ترور بود و روز دیگر فاجعه و سقوط هواپیما. مردم ایران هر روز و هر روز با یک مصیبت روبه‌رو شدند. اما سال ۲۰۲۱ بارشانی چه رقم خواهد زد؟ برخی دل به آمدن بایدن بسته‌اند و قول‌هایی که داده است. اما جهان در چه حال است؟ اگر سال گذشته این موقع بسیاری در شبکه‌های اجتماعی نسلی از مدیران، مهندسان و تحصیل‌کرده‌هایی که به‌واسطه درسی که خوانده‌اند، امکان و اجازه تأثیر در تصمیم در جامعه پیدا کرده‌اند؛ بی‌آنکه آدم‌های بافرهنگ‌تری شده باشند. حاصل می‌شود وکیل‌هایی که قراردادهای توهین‌آمیز می‌نویسند، معلمان ادیبانی که بد حرف می‌زنند، مهندسانی که شهرهای خفه‌کننده می‌سازند و طراحانی که کارت‌های ملی بی‌هویت طراحی می‌کنند.

خواستم بگویم که دانشگاه‌های ایران به فرهنگ کاری ندارند و سلیقه هم به تحصیل ربط ندارد. یادداشت بعد درباره این است که آیا به‌راستی باید به همه سلیقه‌ها احترام گذاشت؟ خاکستری و زرد در واقع ما باید احساس کنیم که همه چیز روشن‌تر خواهد شد و این تاریکی و سردی که در خاکستری پنهان است، با گرم و روشنی رنگ زرد کنار زده می‌شود. از طرفی خاکستری نماد عقل است؛ چون مغز از ماده خاکستری تشکیل شده. به‌رحال قرار است رنگ خاکستری نماد اطمینان و انعطاف‌پذیری و رنگ زرد روشن نماد آفتاب و امید به آینده‌ای روشن‌تر باشد تا ما مردم نیرو داشته باشیم با کرونیایی از نوع جدید و جهش‌یافته مبارزه کنیم. ما و بسیاری از مردمی که مرشان به خاطر مشکلات اقتصادی ناشی از کرونا خشم و حتی در کشورهایی نظیر آمریکا و انگلیس ناگزیر شدیم برای یک بسته دستمال‌کاغذی یا تخم‌مرغ در صف‌های طولانی بایستیم. حتی برخی معتقدند ارزش دلار در سال جدید پایین خواهد آمد. اما برخی دیگر، به این هراس از جنبه تفریح می‌نگرند و سراغ پیشگوها رفته‌اند؛ مثلاً دلیلی میل گزارش‌شی از پیشگویی‌های باباوانگا -زن نابینای بلغاری- منتشر کرده که حتی با گذشت ۲۴ سال از مرگش طرفدارانی دارد. بر اساس پیش‌بینی‌های او، جهان در سال جدید دچار بلایای بسیاری خواهد شد. او به «ازدهای قوی» که زمین را تسخیر می‌کند اشاره کرده و اینکه نیس‌جمهور معزول

رضا سعیدی‌فیروزآبادی جراح پیوند

غذایی ناسالم منجر به همه‌گیری چاقی در کل جهان شده است. کشور ما هم از این امر مستثنای نبوده است. به‌عنوان مثال براساس مطالعات آماری در کشور ما حدود نیمی از افراد ایرانی از چاقی رنج می‌برند. این یکسان‌سازی ارزش‌ها و فرهنگ در نسل جوان می‌تواند منجر به بحران و سردرگمی شود. تاریخ ایران با تأثیری که بر هویت ایرانی دارد به شکل‌گیری شخصیت و اعتمادبه‌نفس جوانان کمک شایانی خواهد کرد. هویت ایرانی به جوانان ما این امکان را خواهد داد که ما هم علاوه بر استفاده از پدیده جهانی‌شدن، به جهانیان نیز ارزش‌هایی را ارائه دهیم و تنها دریافت‌کننده محض نباشیم. جوانان این سرزمین سال‌های درازی از عمر خود را در نظام آموزشی صرف می‌کنند که این سال‌ها مهم‌ترین زمان برای شکل‌یافتن شخصیت و هویت ایرانی آنان است. البته هویت ایرانی پدیده ثابتی نبوده و در افراد مختلف شدت و ضعف‌هایی دارد. در ضمن جنبه‌های مختلف این هویت ایرانی نیز در افراد مختلف، متفاوت است. در برخی شاید جنبه‌های فرهنگی آن محکم‌تر باشد و در برخی دیگر جنبه‌های دینی آن. به‌طور قطع جنبه‌های تاریخی هویت ایرانی غیرقابل انکار است. نظام آموزشی، چه در مقطع دانشگاهی یا قبل از آن، باید به تقویت جنبه‌های تاریخی هویت ایرانی اهمیت خاصی دهد. باید توجه داشت که تأکید بر تاریخ، آن هم تنها از منظر وقایع تاریخی، برای دنیای جوشان و پرتلاطم جوانان کافی نیست و باید از زوایای مختلف به آن نگاه کرد. شاید تنها تکیه بر اینکه فلان شخصیت تاریخی در فلان زمان چه کرد، برای جوانان چندان جذاب نباشد. استفاده از جوانب تحلیلی، فرهنگی، جامعه‌شناسی یا ادبی تاریخ می‌تواند ارتباط نسل جوان با این بخش مهم از هویت ایرانی را هموار کند. جنبه‌های تاریخی هویت ایرانی به بالندگی نسل جوان در دنیای امروز، به‌ویژه در مواجهه با پدیده جهانی‌شدن کمک خواهد کرد. امید است که متولیان نظام آموزشی با توجه ویژه و بدون افراط و تفریط، فضای مطلوبی برای آگاهی نسل جوان از زوایای مختلف بخش تاریخی هویت ایرانی را فراهم کنند.

طب و جامعه

تاریخ، هویت ایرانی و موج جهانی‌شدن

غذایی ناسالم منجر به همه‌گیری چاقی در کل جهان شده است. کشور ما هم از این امر مستثنای نبوده است. به‌عنوان مثال براساس مطالعات آماری در کشور ما حدود نیمی از افراد ایرانی از چاقی رنج می‌برند. این یکسان‌سازی ارزش‌ها و فرهنگ در نسل جوان می‌تواند منجر به بحران و سردرگمی شود. تاریخ ایران با تأثیری که بر هویت ایرانی دارد به شکل‌گیری شخصیت و اعتمادبه‌نفس جوانان کمک شایانی خواهد کرد. هویت ایرانی به جوانان ما این امکان را خواهد داد که ما هم علاوه بر استفاده از پدیده جهانی‌شدن، به جهانیان نیز ارزش‌هایی را ارائه دهیم و تنها دریافت‌کننده محض نباشیم. جوانان این سرزمین سال‌های درازی از عمر خود را در نظام آموزشی صرف می‌کنند که این سال‌ها مهم‌ترین زمان برای شکل‌یافتن شخصیت و هویت ایرانی آنان است. البته هویت ایرانی پدیده ثابتی نبوده و در افراد مختلف شدت و ضعف‌هایی دارد. در ضمن جنبه‌های مختلف این هویت ایرانی نیز در افراد مختلف، متفاوت است. در برخی شاید جنبه‌های فرهنگی آن محکم‌تر باشد و در برخی دیگر جنبه‌های دینی آن. به‌طور قطع جنبه‌های تاریخی هویت ایرانی غیرقابل انکار است. نظام آموزشی، چه در مقطع دانشگاهی یا قبل از آن، باید به تقویت جنبه‌های تاریخی هویت ایرانی اهمیت خاصی دهد. باید توجه داشت که تأکید بر تاریخ، آن هم تنها از منظر وقایع تاریخی، برای دنیای جوشان و پرتلاطم جوانان کافی نیست و باید از زوایای مختلف به آن نگاه کرد. شاید تنها تکیه بر اینکه فلان شخصیت تاریخی در فلان زمان چه کرد، برای جوانان چندان جذاب نباشد. استفاده از جوانب تحلیلی، فرهنگی، جامعه‌شناسی یا ادبی تاریخ می‌تواند ارتباط نسل جوان با این بخش مهم از هویت ایرانی را هموار کند. جنبه‌های تاریخی هویت ایرانی به بالندگی نسل جوان در دنیای امروز، به‌ویژه در مواجهه با پدیده جهانی‌شدن کمک خواهد کرد. امید است که متولیان نظام آموزشی با توجه ویژه و بدون افراط و تفریط، فضای مطلوبی برای آگاهی نسل جوان از زوایای مختلف بخش تاریخی هویت ایرانی را فراهم کنند.

پرنده آبی

سال ۲۰۲۱، سال پرهراس

آمریکا در سال ۲۰۲۱ -دونالد ترامپ- از ناشنوائی و بیماری جدی رنج خواهد برد. درعین‌حال، ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه، در معرض سوءقصد قرار خواهد گرفت و اروپا با حمله شیمیایی شبه‌نظامیان روبه‌رو خواهد شد. نوستراداموس هم چیزهای غریبی را پیش‌بینی کرده؛ از جمله آنکه زمین‌لرزه‌ای عظیم در آمریکا رخ خواهد داد و کالیفرنیا جایی است که این زمین‌لرزه اتفاق می‌افتد. او حتی تاریخ دقیق این زلزله را ۲۵ نوامبر عنوان کرده است و طبق گفته نوستراداموس، در سال ۲۰۲۱ تراشه‌هایی در مغز سربازان قرار می‌گیرد. این ابرسربازان جدید ظاهراً برای نجات نسل بشر مورد نیاز خواهند بود و نیروهای مسلح را هدایت خواهند کرد. برخورد شهاب‌سنگ به زمین هم جزء پیش‌بینی‌های اوست که طبق گزارش ناسا نیز سبارک کی‌ا ف۱ در ششم می با زمین برخورد می‌کند. برخلاف ترس و اضطرابی که بسیاری را در شبکه‌های اجتماعی دربر گرفته است، برخی سیاست‌مداران آینده را روشن‌تر می‌بینند، مثلاً «اردوغان» که هر روز ارزش لیر کشورش در برابر دلار پایین‌تر می‌آید و مردم ترکیه تورم ۱۰۰درصدی را تجربه می‌کنند، معتقد است سال آینده سال اصلاحات دموکراتیک اقتصادی در ترکیه خواهد بود. برخی اقتصاددانان نیز معتقدند جهان در سال آینده می‌تواند اقتصاد خود را بازبایی کند اما هراس‌هایی همچون دعوا بر سر واکسن، دنیای بدون گردشگر، شکست اقتصادی شرکت‌های ترابری و حمل‌ونقل، به‌هم‌خوردن نظم جهانی و البته فرصتی برای تغییر اقلیم، توانسته دنیای پر از هراس و دژاوو را برای بسیاری ترسیم کند. هرچند پیش‌بینی شده است که برخی تغییرات در دنیای آی‌تی‌نظیر 5G و نحوه استفاده از شبکه‌های اجتماعی، نحوه کار و زندگی را بعد از کرونا تغییر می‌دهد. همین‌طور دبیرکل سازمان ملل ابراز امیدواری کرد که بعد از یک سالی که کرونا توانست همه را خانه‌نشین، عزلت‌نشین و افسرده کند، مردم روزگار خوش‌تری را تجربه کنند. حالا باید منتظر ماند و دید کافو فلزی ۲۰۲۱ چقدر خشمگین‌تر از موش سال ۲۰۲۰ خواهد بود.

حق‌بان

بایسته‌های تحول نظام قضائی

ابراهیم ایوبی وکیل دادگستری

مهم‌ترین رویداد حقوق هفته جاری، رونمایی از «سند تحول قضائی» مصوب رئیس قوه قضائیه بود. متنی مفصل مشتمل بر دیباچه، مقدمه و چهار فصل به ترتیب با عناوین: کلیات، برنامه تحول، نظام مدیریتی اجرای برنامه تحول و نظام راهبری و پایش. در بخشی از مقدمه آمده است: «بر اساس مفاد قانون اساسی، منویات امامین انقلاب و انتظارات مردم، پیامد نهایی تحول در قوه قضائیه دستیابی به «عدالت» و «رضایت‌مندی مردم» است. بر این اساس، سند تحول به نحوی تدوین شده است که بر اثر اجرای آن، این دو پیامد محقق شود». در ادامه زمان‌بندی اجرا در سه دوره زمانی «کوتاه‌مدت» (تا تیرماه سال ۱۴۰۰)، «میان‌مدت» (تا تیرماه سال ۱۴۰۱) و «بلندمدت» (تا پایان سال ۱۴۰۲) پیش‌بینی شده است. اسناد بالادستی در زمینه‌ن نظام حقوقی و قضائی کشور کم نیست که مهم‌ترین آنها عبارت‌اند از: قانون اساسی (مصوب ۱۳۵۸)، سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی در افق ۱۴۰۴ (۱۳۸۱)، سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه (۱۳۹۴)، برنامه ششم توسعه (۱۳۹۵)، قانون بودجه سال ۱۳۹۹ (۱۳۹۸) و حالا متنی با بیش از ۱۹ هزار کلمه به عنوان سند راهبردی دوره اول مدیریت سیدابراهیم رئیسی بر قوه قضائیه. آنچه از براینده همه این اسناد استنباط می‌شود تأکید بر حقوق شهروندان، اجرای قانون و در نهایت تحقق عدالت است.

به طور خلاصه شالوده دستگاه قضا را سه بخش شکل می‌دهد: «تشکیلات»، «نیروی انسانی» و «قوانین و مقررات». اگر بخواهیم شرایط موجود را بهبود دهیم، نیاز به تغییرات محسوس در این سه حوزه است که در ادامه مهم‌ترین محورهای آن را بررسی می‌کنیم:

نخست. تشکیلات: در سال ۱۳۷۳ با پیگیری رئیس وقت قوه قضائیه (مرحوم آیت‌الله یزدی) قانون «تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب» تصویب و به سرعت عملیاتی شد. این قانون ساختار دادگستری نوین را که از زمان علی‌اکبر داور بنیان نهاده و در طول بیش از ۶۰ سال تکامل یافته بود، بر هم زد و تشکیلاتی ایجاد کرد که پس از پنج سال از اجرای آن، توسط آیت‌الله هاشمی‌شاهرودی رئیس بعدی قوه قضائیه تعبیر به «ویرانه» شد؛ در حال حاضر علاوه بر دادسرا، دادگاه نخستین، دادگاه تجدیدنظر و دیوان عالی کشور، سازمان قضائی نیروهای مسلح و دیوان عدالت اداری داخل در تشکیلات دادگستری فعالیت می‌کنند. از دیگر نهادهای قضائی شوراهای حل اختلاف است که در آغاز دهه ۸۰ با الگوبرداری از «خانه انصاف» در دوره پهلوی و با هدف حل کدخدانمشانه اختلافات مردم پایه‌گذاری شد. شورای حل اختلاف خلاف نام آن نهادی «شبه‌قضائی» نیست، بلکه مانند دیگر محاکم به صدور و اجرای حکم می‌پردازد و از فلسفه وجودی خود دور شده است. دادسرا و دادگاه انقلاب اسلامی نیز مرجع قضائی خاصی است که تشکیلات آن در قانون اساسی پیش‌بینی نشده. همچنین دادسراها و دادگاه‌های ویژه روحانیت بر مبنای آیین‌نامه ابلاغی سال ۱۳۶۹ رهبری همچنان فعال‌اند و به جرائم روحانیون رسیدگی می‌کنند.

دوم. نیروی انسانی: قوه قضائیه با کمبود قاضی روبه‌روست و گاهی مصداقی می‌شود شعبه‌ای مدت‌ها پلاصدی مانده است. با وجود خیل عظیمی از دانش‌آموختگان حقوق، کمبود قاضی قابل پذیرش نیست. بهتر بود قوه قضائیه به جای ایجاد و توسعه «مرکز وکلای کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده»، توش و توان خود را صرف تربیت قضات جوان می‌کرد. در شورای حل اختلاف افسردگی بر سر رسیدگی می‌پردازند که صلاحیت کافی برای این امر ندارند. بسیاری از قضات پس از بازنشستگی به حرفه وکالت رو می‌آورند که جدای از تالی‌های فاسد آن، نشانه عدم استفاده از تجربیات آنان است.

سوم. قوانین و مقررات: همچنان قانون بنیادین در زمینه تشکیلات قضائی متن چند بار اصلاح‌شده قانون «تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب» سال ۱۳۷۳ است که با حک و اصلاح فراوان در کنار بسیاری از قوانین پرانکده ساختار کلان را شکل می‌دهند. وابستگی دستگاه قضا یعنی وکلا و کارشناسان رسمی دادگستری نیز بر مبنای قوانین متشتت و تپیش‌نشده و گاهی مغایر فعالیت می‌کنند. قانون «آیین دادرسی کیفری» جدید با تأخیر چندماهه از زمان تصویب اجرایی شد و بعد از گذشت حدود پنج سال رزمه اصلاح آن به گوش می‌رسد. بخشی از مواد قانون «آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی»، نسخ شده و نیاز به بازبینی و روزآمدی دارد. متن «سند تحول قضائی» که در سلسله‌مراتب قوانین «تصویب‌نامه» تلقی می‌شود، گزارش‌شی پژوهش‌گونه از فرایند تهیه، به همراه اهداف و راهبردهای کلی است. باید منتظر ماند و دید در سه‌ساله آینده چه تحولاتی رخ خواهد داد. همیشه بهترین داور «زمان» است.